

1. Termen

- **inundatie** - hier: overstroming van de Noordzee, vooral tijdens boreaal
- **transhumance** - seizoensgebonden nomadisme
- **kurganan** - graftombes met heuvel
- **cabane** - ronde huizen in de cardium cultuur
- **island dwarfing** - kleine gestalte (homo floresiensis) door isolement
- **kandelaarmodel** - autonome ontwikkeling van de huidige mens uit de lokale eregaster/erectus
- **Matrilocaliteit / matrilineariteit**- man gaat op woonplaats van de vrouw wonen na trouw / afstamming volgens vrouwelijk lijn
- **Klingendebitage** - laat paleolithische steenindustrie boordschrapers , steekers, boren, eindschrapers
- **Microlithisatie** - het klein worden van de gebruikte vuursteen o.a. voor harpoenen en als pijlpunt microlieten rond de 2 cm; mesolithicum
- **causewayed enclosures**- nederzettingen van de windwilhill cultuur (midden-laet neolithicum)
- **allée couverte**- galerijgraf (finaal neolithicum) kleine grafkamer met soort open portaaltje
- **hengemonuments** - finaal neolithicum kolossaal monument zonder funeraire doel, waarsch wel religieus
- **cenotaaf** - graf zonder lijk enkel grafgiften (zie vb Varna)
- **alignements** - rij van menhirs
- **speerdrijvers**- al dan niet versierde stok om meer snelheid aan speer te geven
- **commandostaven**- organisch werktuig(been of gewei), soms versierd met een doorboring erin. Ze worden gebruikt om delen van hertengeweiën recht te trekken (splinters) om deze te gebruiken als spitsen, zogenaamde assegaaien
- **petroglieden**- rotskunst op meer toegankelijke plaatsen zoals de rots en klifwanden in NO Portugal , meestal met paard, oeros, edelhert waarschijnlijk laat-paleolithicum.
- **shell middens**- Hopen bestaande uit schelpen waar vroegere nederzettingen zijn geweest en vaak ook inhumaties voorkomen veel langs de Atlantische kust te vinden
- **assegaaien**- benen spitsen die gemonteerd werden op houten lans om door een speerdrijver afgevuurd te worden (aurignaciaan)
- **refitting**- proberen te reconstrueren hoe en volgens welke techniek een vuursteenknol bewerkt is, ook om eventueel de verschillende kampplaatsen te kunnen benoemen
- **levalloistechniek**- afslagtechniek waarbij de kern eerst grondig voorbereid word (schildpadvormige kern) , midden paleolithicum
- **verloren was techniek**- manier om metalen voorwerpen te gieten door eerst een mal om een wassen voorbeeld te maken, vervolgens de was wegsmelten om zo het metaal erin te kunnen doen
- **situlae**- emmervormige potten bronzen vaatwerk o.a. Hallstattkrijgers

- **Furstensitze/ herrnsitze**- Keltische prinses nederzetting; Fase II
- **Oppida**- Keltische staten beschreven door Jules Cesar Alesia, Gergovia , Bibracte,...
- **Antédiluvien**- pre zondvloed
- **Halfleven C14** : om de 5736 jaar
- **Siternen**- water reservoir El Argar midden-vroeg bronstijd
- **Phitos**- doden in pot begraven (El Argar)
- **Overkilling**- zie veenlijken gedood op verschillende manieren tegelijk
- **Eergetouw**- niet-kerende ploeg
- **Schijf van Nebra**- ongeveer 1800 B.C.
- **Potlach**- Noord-Amerikaans indianen ritueel, feesten voor sociale competitie
- **Situleon**- bronzen pot met Griekse motieven op o.a. hallstatt
- **Symposium**- funerair feest Kelten
- **Murus galicus**- vierkanten kaders van balken opgevuld met stenen en voorzien ook stenen 5 a 6 meter hoog en bij elkaar gehouden met nagels van 30 cm
- **OIS**- *oxygen isotope stage*; ^{16}O en ^{18}O verhouding om te bepalen hoeveel ijstijden er waren
- **AMS**- techniek om datering van rots schilderij zeer weinig materiaal nodig
- **Matuyama**- inversie van de aardpolariteit; ongeveer 780.000BP
- **Brunhes**- omkeer van de matuyama
- **Geofacts / Ecofacts**- 'werktuigen' die door de mens gemaakt lijken te zijn, maar in feite gevormd zijn door natuurlijke processen.

2. Te kennen sites

- **Ulu burun**- gevonden schipswrak met runderhuid , brons
- **Rudna Glava** (Servië) en **Ali Bruner** (Bulgarije) 5 mil B.C. koper mijn
- **Varna** (bul)
- **Unitice** (cz) en **Leubingen** (D) midden en vroeg bronstijd
- **El Argar** (Spanje) vroeg midden brons
- **Egtved** en **Borun Eshoj** vroeg midden brons noord europa
- **Tollund man** van veenlijk
- **Assen meisje van** , veenlijk
- **Bush Barrow**- Wessex cultuur soort graf megalithisch graf midden brons
- **Saint Fiarce**- Bretagne grafheuvel
- **Hoogkarspel** (nl) dorp ongeveer 900 B.C.
- **Conchil-le-temple**- midden brons grafheuvel later ook nog gebruikt
- **Bohuslan** (se) en **Mont Bergo** (fr) **Val monica** (it) (late bronstijd) rots gravingen
- **Dampierre-sur-doubs** (fr) **Buchau** (d) **federsee** (sw) paaldorp laatste brons

- **Chatenay-sur Seine** (fr) urneveld
- **Han-sur-lesse** (BE) religieus depôt
- **Hallstadt en stiçna**- vroege ijzertijd
- **Oss** (nl) periferie hallstadt grafheuvel
- **Heuneburch** : 600 B.C.
- **Kleinaspergle**- Griekse cylux gerestaureerd vroeg ijzertijd
- **Hochdorf**
- **Hirschlanden** – ongeveer Keltische kouros
- **Vix**
- **Glauberg** – Mickey Mouse
- **Kemmelberg**- Keltische vestiging België
- **Bucy-le-long** laat ijzertijd verschillende graven met bronzen torques
- **Bibracte**- oppidum 200- 57 B.C.
- **Beringen , Heers, Truin , Ath** – munt en andere schatten in de grond (sluiten van een pact?)
- **Isernia La Pineta**
- **Boxgrove**
- **Tautavel**
- **Terra Amata**
- **Bilzingsleben**
- **Atapuerca**
- **Dolni Vestonici** (1 /2)
- **Arcy-Sur-Cure**
- **Grotte Chauvet en Cosquer**
- **Star Carr**
- **Lepenski Vir**
- **Catal Huyuk en Neo Nikomedia**